

ประโยชน์ ของความกตัญญู

BIA
www.dhamma4u.com

ธรรมะใจกล่อม

www.dhamma4u.com

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพา รายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติและแสวงหาปัญญาเบื้องต้นสำหรับผู้ไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด

สามารถมีส่วนร่วมได้โดย

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดังท่านให้ทาน

๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง

๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแผ่ในวาระต่าง ๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานวันเกิด งานสมรส งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดี ๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพ
พิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่
หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

BUDDHADĀSA INDAPASSO ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ประโยชน์ ของความกตัญญู

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ลำดับที่ ๑๑ ปี ๒๕๕๕

www.dhamma4u.com

ประโยชน์ของความกตัญญู
ผู้ถอดเสียง คุณเดือนเพ็ญ สีนอทก

ประโยชน์ ของความกตัญญู

ณ บัดนี้ จะได้วิสัยชนาพระธรรมเทศนา เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริม ศรัทธา ความเชื่อและวิริยะ ความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัท ให้เจริญ อกงามก้าวหน้า ในทางแห่งพระศาสนาของ สมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึ่งของสัตว์ ทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยเวลา

ธรรมเทศนาในวันนี้ เป็นธรรมเทศนา พิเศษ ปรรวณเหตุการณ์บำเพ็ญกุศล แก่ ปุพพเปตชนผู้ล่วงลับไปดั่งที่ท่านทั้งหลายจะ ทราบได้เป็นอย่างดีอยู่แล้ว ในวาระอันเป็น

อภิลักษณะจิตสมัยเช่นนี้ ธรรมเทศนาอนุวัตแก่
เหตุการณ์อันนั้น เพื่อมีความเข้าใจในสิ่งอัน
นั้นยิ่งๆ ขึ้นไปทุกทีเพื่อว่าจะได้บำเพ็ญกุศล
กรรมวิธีมีประการต่างๆ ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น

การแสดงธรรมเทศนา นิยมกันมาว่าเป็น
สิ่งหนึ่งซึ่งจะต้องกระทำในโอกาสเช่นนี้ ท่าน
ทั้งหลายและก็มีความประสงค์ที่จะฟัง รวมกัน
เข้าแล้วก็เป็นความสำเร็จประโยชน์อย่างหนึ่ง
ของพุทธบริษัท เรามีอานิสงสีให้มีความรู้ความ
เข้าใจในสิ่งนั้นๆ ยิ่งขึ้นไป และมีการอุทิศส่วน
กุศลที่เกิดขึ้น แก่บุคคลผู้ล่วงลับไปแล้วเป็น
พิเศษ การกระทำใดๆ ในวันนี้ล้วนแต่มุ่งหมาย
อุทิศกุศลแก่บุคคลผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น เหตุผลที่
จะต้องทำอย่างนี้ก็มิอยู่มากมาย โดยส่วนใหญ่ก็
มุ่งหมายเพื่อจะรักษาไว้ซึ่งกุศลธรรมประจำจิต
คือกตัญญู กตเวทิตา

ประโยชน์ของความเป็นผู้กตัญญูกตเวทิตี่
มีมากมาย จนไม่อาจจะนำมากล่าวในวันเดียว
ได้ เพราะว่ามันก็จะย่อ ย่อจนเกินไปจนไม่ค่อย
ได้กระแสดความ ดังนั้นในวันนี้ก็จะกล่าว โดย
นัยยะอันหนึ่งตามพระบาลีที่ได้ยกขึ้นไว้ข้างต้น
ว่า โย เว กตญญู กตเวทิ ธีโร - **ผู้ใดเป็นผู้มี
ปัญญา มีความกตัญญู กตเวทิตี กลุยามมิตโต
ทพฺพหตฺตติ จ โหติ - เป็นกัลยาณมิตรต่อ เพื่อน
อย่างมั่นคง ทุกขิตสฺส สกฺกจฺจ กโรติ กิจฺจ -
ย่อมกระทำกิจ ช่วยเหลือบุคคลผู้มีความทุกข์
โดยเคารพ ตถาวริํ สปฺปุริสํ วทนฺติ - บัณฑิตทั้ง
หลายกล่าวบุคคลเช่นนี้ว่าเป็นสัตบุรุษ**

สรุปแต่ใจความก็ได้ว่า คนกตัญญูกตเวทิตี่
ย่อมทำอะไรได้หลายอย่างและในที่สุดก็เป็น
สัตบุรุษ ความหมายของคำว่าสัตบุรุษนี้ คือเป็น
ผู้มีความสงบหรือทำความสงบ ส่วนตัวก็มีความ

สงบ ผู้อื่นก็พลอยได้รับความสงบ บ้านเมือง หรือโลกนี้ก็พลอยได้รับความสงบจากสัตบุรุษ แต่โดยส่วนใหญ่ท่านหมายถึงความสงบ ระวังในส่วนจิตใจของตน ในบางทีก็หมายถึง พระอรหันต์โดยเฉพาะอย่างนี้ก็มี เพราะว่า พระอรหันต์นั้นเป็นผู้ที่มีความสงบอย่างสูงสุด เราจะพิจารณาดูกันในข้อที่ว่า คนกตัญญูกตเวที นี้ จะก้าวไปสู่ความเป็นสัตบุรุษได้อย่างไรกัน

ตามพระบาลีนี้ก็บอกชัดเจนอยู่แล้ว ๓ ประการคือ เป็นผู้มีปัญญา เป็นผู้กัลยาณมิตร แก่คนทั้งหลาย เป็นผู้กระทำความดีของบุคคลผู้มีความทุกข์ กระทำการช่วยเหลือบุคคลผู้ถึงความทุกข์ ทำให้ไม่ต้องพูดว่าคนกตัญญูกตเวที จึงจะเป็นกัลยาณมิตรที่มั่นคง เพราะนี่จะไม่ ต้องอธิบายอะไรนักก็ได้ เพราะว่าพอจะมอง

เห็นกันได้แล้วทุกคน คนที่จะเป็นกัลยาณมิตร
แก่ใครอย่างแน่นแฟ้นนั้น อาศัยความกตัญญู
กตเวทิตีเป็นสื่อและเป็นเครื่องผูกพันไม่ว่าจะมอง
กันในฝ่ายไหน ก็ล้วนแต่มีความรู้หรือยอมรับรู้
ซึ่งบุญคุณที่มีต่อกันและกันถึงได้ทั้งนั้น อย่างว่า
พ่อแม่กับลูกหลานมีความกตัญญูกตเวทิตีของลูก
หลานก็เป็นเครื่องผูกพันความเป็นกัลยาณมิตร
คนแก่ๆ ย่อมรักลูกหลานที่กตัญญูและถือเอา
เป็นกัลยาณมิตร ลูกหลานก็ถือเอาคนแก่ๆ ที่
เป็นที่ตั้งแห่งความกตัญญูว่าเป็นกัลยาณมิตร
มีความเป็นมิตรอย่างมั่นคง นี่ก็อาศัยความ
กตัญญูกตเวทิตี แม้ทั้งที่มีมาแล้วและจะมีต่อไป
ข้างหน้าซึ่งพอจะมองเห็นได้อยู่ อย่างน้อยที่สุด
บิดามารดาก็คิดว่า บุตรนี้อันเราเลี้ยงแล้วเขา
จะเลี้ยงตอบ

สรุปความว่าถ้ามีความรู้สึกกตัญญูกตเวทิต่อกันและกันในแง่ใดแง่หนึ่ง ความเป็นมิตรนั้นจะมั่นคง แม้ที่สุดจะเป็นเพื่อนบ้านกัน ถ้าระลึกถึงความที่มีบุญคุณต่อกันอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ แล้วความเป็นมิตรนั้นจะมั่นคง คนที่คิดได้อย่างนี้ ก็เรียกว่าเป็นนักปราชญ์ ไม่ใช่ นักปราชญ์ที่จะรู้อะไรมาก เหมือนอย่างที่เขา นิยมกันสมัยนี้ แต่ว่าเป็นนักปราชญ์ ชนิดที่มีปัญญา ที่จะแก้ปัญหาทั้งส่วนตัวและส่วนสังคมได้ ไม่รู้หนังสือสักตัวหนึ่งก็ได้ ก็ยังเป็นนักปราชญ์ในความหมายนี้ได้ ไม่ต้องมีปริญญา มีเกียรติยศ มีอะไรที่เป็นที่รับรู้กันในสังคมนั้นๆ เลยก็ยิ่งได้ แต่จะเป็นนักปราชญ์ที่มีประโยชน์เสียอีก เพราะว่าเขารู้วิธีที่จะอยู่กันเป็นผาสุกได้อย่างไร จะคำนวณอีกสักหน่อยหนึ่งก็ว่าในสมัยหรือในยุคหรือในถิ่นที่บุคคลไม่รู้หนังสือ

ไม่เรียนอะไรกันมากๆ เหมือนอย่างเวลานี้ เขาก็อยู่กันอย่างมีความสุขได้ ดีกว่าสมัยนี้อย่างมากหายไปเสียอีก นี่เพราะว่าเขามีความรู้ชนิดที่ควรจะรู้ และเมื่อรู้แล้ว ก็ทำความสงบกันได้จริงๆ

เพราะฉะนั้นขอให้ถือว่า คำว่าเป็นนักปราชญ์ หรือเป็นผู้รู้ หรือเป็นบัณฑิต ในทางพุทธศาสนานั้น หมายถึงรู้ในการทำความสงบ ทำความสุขให้แก่ตนและผู้อื่น ไม่ต้องรู้วิชา ศิลปศาสตร์อะไรมากมาย รู้แต่ธรรมสำหรับทำความสงบนี้ก็พอ ถึงบ้านนี้ เมืองนี้สมัยนี้ก็เถิด ถ้าคนมีความรู้เรื่องบุญเรื่องบาปกันอย่างถูกต้องแล้ว บ้านเมืองก็จะสงบ เป็นสุข เยือกเย็น กว่าเดี๋ยวนี้ ซึ่งมีความรู้ปริญญายาวเป็นหางันมากๆ ยิ่งขึ้นทุกที มัวแต่เอาหางพันกันไปพันกันมาจนไม่ได้ทำอะไร ก็เลยไม่มีความ

สงบสุขได้ แต่เขาก็เรียกว่ามีความรู้ เป็นมหา
บัณฑิต เป็นบรมบัณฑิต เป็นอะไรกันไป แต่ไม่
ทำให้บ้านเมืองให้สงบสุขได้ แม้ตัวเองก็เร่าร้อน
อยู่ด้วยอำนาจของกิเลสและตัณหา เราจึงถือว่า
เราไม่มีบัณฑิต เราไม่มีนักปราชญ์ ไม่มีวิธีโรย
ที่เรียกในพระบาลีนี้ เพราะว่าเขาไม่กตัญญู
เพราะว่าเขาไม่เป็นกัลยาณมิตรกับใครโดย
แท้จริง เพราะว่าเขาไม่ช่วยเหลือการงานของ
บุคคลผู้มีความทุกข์ แม้ปากเขาจะพูดว่า รับ
ใช้คนที่มีทุกข์ แต่เขาไม่ได้ทำ ถ้าทำ ก็ทำเพื่อ
ประโยชน์ของตนก่อน เราควรจะระลึกนึกถึง
คำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้ากันให้มากขึ้น
ครั้นระลึกแล้วก็ให้ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่ง
ขึ้นไปกว่าก่อน ดังที่กำลังกล่าวอยู่นี้ ก็เป็นการ
ชี้ให้เห็นว่า เราจะระลึกกันอย่างไร จึงจะมีความ
ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป และขอให้ยอมรับคำว่าสัตบุรุษ

ตลอดกาล คำว่าสัตว์บุรุษในสมัยโบราณมีความ
หมายมาก แม้ในบ้านเราเมืองเรา เมื่อประมาณ
สักสองร้อยปีหรือร้อยปีมานี้ คำว่าสัตว์บุรุษมี
ความหมาย เป็นที่เคารพนับถือ กระทั่งบูชาของ
คนทั่วไป แม้จะเรียกเพี้ยนไปตามสำเนียงบ้านนี้
เมืองนี้ว่า สัพบุรุษ สัพบุษไปเสียก็มี นั่นไม่เป็นไร
จะเรียกเพี้ยนไปอย่างนั้นบ้าง ถ้าความหมายมัน
ยังมีอยู่ ก็ยังเป็นที่เคารพนับถือบูชาอยู่

เดี๋ยวนี้คำว่าสัตว์บุรุษกลายเป็นคำสำหรับ
ล้อเลียน ไม่มีใครต้องการที่จะเป็น ถ้าใครเป็นก็
มีคนล้อเลียนและเอาไว้เป็นคำสำหรับล้อเลียน
โดยเฉพาะล้อเลียนคนที่ไม่อยากจะทำ
ความชั่ว จะเป็นเด็กก็ดี ผู้ใหญ่ก็ดี ถ้าเขาไม่
อยากจะทำ ความชั่ว ก็มีคนที่ล้อเลียนว่าเขาเป็น
สัตว์บุรุษ ก็ทำให้คนท้อถอยในการที่จะเป็นสัตว์บุรุษ

จนกระทั่งเห็นเป็นไอ้คำที่ไม่ดี เป็นคำ
ครีๆ คระๆ ก็สังเกตดูเอาที่แล้วก็แล้วกันว่าในหมู่
ลูกหลานในยุคปัจจุบันของพวกเราเองนี้ ถ้า
เอ่ยคำว่าสัตบุรุษกับเขา เขาจะรู้สึกอย่างไร เขา
สิ้นหัวเขาไม่อยากจะเป็น เพราะเขายังอยาก
บูชาเรื่องกิน เรื่องกาม เรื่องเกียรติ เรื่องอะไร
ไป ตามประสาของเขา ความหมายของคำว่า
สัตบุรุษนี้ มันหยุดนิ่งเกินไป มันสงบมากเกินไป
มันไม่สนุกสนานสรวลเสเฮฮาอะไร ก็เลย
ไม่ชอบ เมื่อไม่ชอบ คำที่มีความหมายสำคัญ
อย่างนี้ ไม่เท่าไรก็เลยพาลไม่ชอบ ความดี หรือ
ความถูกต้อง หรือความบริสุทธิ์ ความประเสริฐ
ไปด้วยเป็นธรรมดา มันลากกันไปอย่างนี้ เดี่ยว
นี้เขาก็ต้องการกันแต่เงิน บูชาเงิน ถือศาสนา
เงิน เพราะว่าเงินนั้นสามารถจะอำนวยให้ซึ่ง
สิ่งต่างๆ ตามที่เขาต้องการ บูชาเงิน ถือศาสนา

เงินนั้นไม่เข้ากันได้กับความเป็นสัตบุรุษซึ่งบูชา
พระธรรม บูชาความจริง ความถูกต้อง

ดังนั้นจึงขอรับรองว่าท่านทั้งหลาย จงนึกถึง
คำนี้ไว้อยู่ตลอดเวลา ไม่เห็นเป็นคำที่น่าละอาย
หรือว่าพินสมัย หรือไม่มีประโยชน์อย่างนี้
เป็นต้น ช่วยบอกลูกหลานว่าสัตบุรุษหรือ
สัตบุรุษนี้เขาแปลว่าคนดี คนมีความสงบ คน
ไม่เป็นอันตรายแก่บุคคลใด เป็นคนที่ไว้ใจได้
เป็นคนที่จะเป็นเพื่อนหรือเป็นกัลยาณมิตรโดย
แท้จริง และเป็นคนที่จะเป็นคนพร้อมที่จะช่วย
เมื่อใครมีความทุกข์ แล้วทำไมเราจะต้องเกลียด
สัตบุรุษกันเล่า ถ้าจะหาคำอื่นมาแทนให้มันทัน
สมัย มันก็เป็นเรื่องของคนบ้าที่คิดว่า ถ้าเรามี
คำสมัยใหม่ใช้แล้ว มันก็จะแก้ปัญหาได้ หรือว่า
สิ่งต่างๆ มันก็จะดีไปเอง ข้อนี้ขอให้มองให้เห็น
ว่า ถ้ามันไม่มีความรู้ คือรู้ผิดแล้ว มันก็ทำผิด

ทำชั่ว จะใช้คำว่าอะไรๆ มันก็ยังผิดยังชั่วอยู่นั้นแหละ เมื่อเขาได้ถือกันมาเป็นหลักอย่างมั่นคง ในจิตใจตลอดเวลานานมาแล้วดังนี้ ก็รับเอาไอ้คำนี้ไว้ไปตามเดิมดีกว่า อย่าไปเปลี่ยนมันเลย จงพยายามทำตนเป็นสัตบุรุษ พยายามอบรมลูกหลานให้เป็นสัตบุรุษ แม้แต่เด็กๆ ก็เป็นได้ ถ้าเขาประกอบไปด้วยธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความสงบ ถ้าไม่อยากเรียกเป็นบาลีว่าสัตบุรุษ ก็เรียกโดยภาษาไทยว่าเป็นคนดี หรือเป็นคนสงบ นี่ก็พอแล้ว อย่าไปเปลี่ยนมันเลย ขอให้นึกถึงคำที่เราเรียก ถึงคำที่เราใช้เรียกกันมานมนานแล้ว เช่นคำว่าพ่อ ว่าแม่อย่างนี้ เราจะไปเปลี่ยนมันทำไม เว้นไว้แต่เราจะเป็นมิจฉาทิฎฐิ กลายเป็นคนไม่มีพ่อไม่มีแม่ เดียวนี้ก็เกิดมีขึ้นแล้ว คือเป็นคนที่ไม่มีบิดามารดา ครูบาอาจารย์ หมายความว่าเขาเป็นมิจฉาทิฎฐิมาก

จนถึงกลับไม่รู้จักความหมายคุณค่าของบิดา มารดาหรือครูบาอาจารย์ คนเหล่านี้หรือคน ชนิดนี้ ในบาลีเรียกว่า เป็นคนที่ถือว่าบิดาไม่มี มารดาไม่มี แล้วก็พลอยไม่มีเตลิตเปิดเปิงไปหมด นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี คนประพฤติดีไม่มีก็คือครูบาอาจารย์ก็ไม่มี หมายความว่าไม่มี ความหมายที่เขาจะต้องเคารพนับถือหรือบูชา ในลักษณะนั้นๆ คนชนิดนี้เรียกว่าคนไม่มีพ่อ เป็นคนไม่มีแม่ คือเขาไม่รับนับถือความหมายคุณค่าของคำว่าพ่อว่าแม่ คนชนิดนี้เท่านั้นแหละ ที่ จะเลิกคำว่าพ่อเสีย เลิกคำว่าแม่เสีย และเขา จะไปเรียกพ่อแม่ว่าอะไรก็ตามใจเขา มันแล้ว แต่มีจกาทิฎฐิของเขาจะพาเขาไป แต่ส่วนเรา นี้เห็น ว่าเลิกไม่ได้ เพราะฉะนั้นคำว่าพ่อหรือ คำว่าแม่นี้ ไม่ต้องเปลี่ยนดอก ไม่มีการเปลี่ยน ตลอดไป ยังมีคำว่าพ่อ ยังมีคำว่าแม่ ในความ

หมายที่เคยมีมาอย่างไร ก็คงมีอยู่อย่างนั้นและ
ไม่ต้องเลิกคำว่าพ่อ ไม่ต้องเลิกคำว่าแม่ ถ้าเรา
จะยิ่งรู้จักความหมายของคำว่าพ่อว่าแม่นี้ให้
ยิ่งๆ ขึ้นไปอีก

ตอนนี้ต้องขอร้องชักชวนตักเตือนท่าน
ทั้งหลาย ว่าจงช่วยกันทำให้ลูกหลาน รู้จักความ
หมายของคำว่าพ่อ ของคำว่าแม่ ให้ยิ่งขึ้น ให้
มันทันสมัย คือมันทันสมัย ที่มันบ้ากันมากยิ่ง
ขึ้นทุกที โลกนี้บ้าคลั่งมาก ยิ่งขึ้นทุกที แล้วมัน
เป็นสมัยบ้าหลัง ฉะนั้นต้องสอนเด็กๆ ของเรา
ให้รู้ความหมายของธรรมะหรือของคำว่าพ่อแม่
เป็นต้น ให้ทันสมัย ให้เข้ากับสมัย ให้เทียบกับ
สมัยที่มนุษย์มันเป็นบ้ามากยิ่งขึ้นทุกที ถ้าเป็น
อย่างสมัยก่อน ปล่อยไปตามขนบธรรมเนียม
ประเพณีก็ยังพอสู้ได้ เพราะว่าเขาประพฤติ
ปฏิบัติกันอยู่ทุกๆ ไป ซึ่งเป็นการแสดงความ

เคาเรนับถือบิดามารดา ครูบาอาจารย์ เห็น
ตัวอย่างตำตาอยู่ก็ทำตามๆ กันไปได้ พอมาถึง
สมัยนี้มันมีอันอื่นเข้ามาแทน ที่จะทำให้คนไม่รู้
จักความหมายของคำว่าพ่อแม่ ไม่เคาเรนับถือ
พ่อแม่ เราจึงต้องเร่งมือกันหน่อย อบรมลูก
หลาน สั่งสอนลูกหลาน ให้มันรู้จักความหมาย
ของพ่อแม่ ให้ทันกับสมัยที่โลกนี้มันเป็นบ้าหลัง
ยิ่งขึ้นทุกที ถ้าไม่ทำอย่างนี้ ไม่เท่าไรพ่อแม่ก็จะ
หมดไปจริงๆ คือไม่มีใครนับถือพ่อแม่และพ่อ
แม่ก็หมดไปจริงๆ เขาไปนับถืออะไรกัน ก็ลอง
คาดคะเนดู อย่างเราใช้คำว่า ไปนับถือความ
สุขสนุกสนาน เอรีตอรร้อยทางเนื้อทางหนัง
ทางกิเลส ก็หมายความว่าเขาไปบูชากิเลสเป็น
พ่อแม่ จะเรียกว่าพ่อแม่มันก็ได้ มันก็ยังคง
เรียกว่ากิเลสอยู่นั่นเอง แต่โดยเนื้อแท้แล้วเขา
เอากิเลสเป็นพ่อแม่ เกิดมาจากกิเลส เรียกว่า

มีกิเลสเป็นพ่อแม่ และก็ทำไปตามอำนาจของ
กิเลส คือทำไปตามอำนาจ ทำตามตัวอย่างของ
พ่อแม่ นี่คือกิเลส

คนสมัยนี้มีสิ่งที่ยั่วให้บูชากิเลส เหลือ
ประมาณ เหลือที่จะทนได้ เราจึงเห็นเด็กๆ
ของเราไปบูชากิเลส มากขึ้น มากขึ้น และ
ก็นับถือพ่อแม่น้อยลงๆ ถ้าเทียบกันกับสมัย
ที่แล้วๆ มาแล้วก็ว่าน่าใจหาย ซึ่งเมื่อสมัย
โน้นเขาอยู่กับพ่อแม่ บูชาพ่อแม่ เคารพพ่อ
แม่ นับถือพ่อแม่ เดียวนี้เขาบูชากิเลสของ
เขาเอง บางทีก็เหยียดพ่อแม่เป็นคนโง่ก็มี จัด
พ่อแม่เป็นคนใช้รับใช้ก็มี ถึงเรียกว่ามันหมด
ความหมายของคำว่าพ่อแม่ด้วยกันทั้งนั้น นี่
ถ้าพ่อแม่สูญหายไปจากโลก ตายายก็สูญหาย
ไปจากโลก แล้วเราจะทำบุญให้ตายายที่ไหน
กัน จะทำบุญให้ตายายอย่างไรกันถ้าพ่อแม่มัน

ตายไปหมดแล้ว ตายายมันตายไปจากโลกแล้ว
ไม่มีความหมายอะไรเหลืออยู่เลย แล้วโลกนี้
มันจะเป็นอย่างไร เมื่อไม่มีธรรมะถึงขนาดนั้น
แล้ว ก็ไม่มีอะไรนอกจากว่าจะลุกเป็นไฟ อย่าง
ที่เรียกกันว่า มิคส์ญญี ไม่มีความเคารพนับถือ
อะไรเป็นอะไร เห็นแต่ประโยชน์ตนแล้วก็ฆ่า
ฟันกัน เหมือนฆ่าปลา ฆ่าเนื้อ อย่างที่กล่าวไว้
ในพระคัมภีร์นั้น

เดี๋ยวนี้เรายังไม่ต้องการถึงอย่างนั้น เราก็
ไม่ต้องการจริงๆ ด้วย เรายังคงหวังที่จะมีความ
สงบสุข มีสัตว์บุรุษอยู่ในโลกนี้ เราก็ต้องสนใจว่า
สัตว์บุรุษจะเกิดขึ้นอย่างไร ผู้ที่เป็นบิดามารดา
จะแสดงตัวอย่างของความเป็นสัตว์บุรุษให้ลูก
หลานเห็นอย่างไร ลูกหลานจะได้ทำตามกัน
ต่อๆ ไปจะได้รักษาความเป็นเช่นนั้นไว้ให้โลก
นี้มันยังมีสัตว์บุรุษ

ทีนี้ก็จะวกมาพูดถึง ความเป็นสัตบุรุษกัน
ได้อย่างไรให้ละเอียดลออพอเป็นที่เข้าใจกัน
อย่างเพียงพอ ก็ขอย้ำในพระพุทธรภาชิตนี้อีก
ว่า “**เป็นคนกตัญญูกตเวทิตี่ฉลาด**” ที่จริงคน
กตัญญูกตเวทิตี่มีความฉลาดอยู่แล้วในตัว ถ้า
เป็นคนฉลาดจริง มันก็ต้องกตัญญูกตเวทิตี่เป็น
แน่นอน ถ้าฉลาดจนถึงกับไม่รู้เรื่องกตัญญู
กตเวทิตี่ ก็เป็นการฉลาดของคนพาล ของคนโง่
หรือฉลาดไปในทางที่จะทำลาย ถ้าฉลาดในทาง
ธรรม ก็ต้องรู้เรื่องของธรรม **ถ้าคนมีปัญญา
จริงก็ต้องรู้จริงเหมือนกันว่า ความกตัญญู
กตเวทิตี่ ดี มองเห็นอยู่ว่าดีอย่างไร โดยไม่
ต้องเชื่อตามคนอื่น** รู้เพียงเท่านี้ก็เรียกว่าเป็น
บัณฑิต หรือเป็นนักปราชญ์ที่ปลอดภัยแล้ว พอ
มีความแน่ใจว่าเราจะต้องเป็นคนกตัญญูกตเวทิตี่
มันก็มีการกระทำแสดงออกมา ตามความรู้สึก

นั้นๆ ไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นก็เกิดความเป็นมิตร
กันขึ้นระหว่างกันและกัน กับบุคคลผู้นั้น ยังมี
คำว่า ทพฺพภคตติ คือมีความเป็นมิตรที่เหนียว
แน่น ที่แท้จริง แน่นแฟ้น ท่านทั้งหลายก็ย่อม
รู้อยู่แล้วว่า ความเป็นมิตรนั้นเป็นของหลอกๆ
ก็มี ตบตาก็มี หลอกหลวงก็มี ซึ่งเขาเรียกว่ามิตร
ปลอม มิตรเทียม เพราะเหตุที่มันเป็นมิตร
ปลอมหรือเป็นมิตรเทียม มันจึงแน่นแฟ้นไปไม่
ได้ มันมั่นคงไปไม่ได้ เพราะมันเป็นมิตรเทียม
มิตรปลอม ถ้าเป็นมิตรแท้ มิตรดี มิตรจริง มัน
ก็ยิ่งแน่นแฟ้น ยิ่งขึ้นไปในตัวมันเองเพราะว่ามัน
ช่วยกันจริงและมีความหวังดีต่อกันและกันเป็น
อย่างยิ่ง จนถึงกับเรียกว่ากัลยาณมิตรคือมิตรที่
ดี มิตรที่งดงาม ถ้าเป็นมิตรกันแล้ว มันก็พูดได้
เหมือนกันว่า มันมีความกตัญญูกตเวทิตาอยู่ใน
นั้นมาด้วยเสร็จ หรือว่าถ้ามันกตัญญูกตเวทิตาแล้ว

มันก็มีความเป็นมิตรที่ดีปนอยู่ในนั้นแล้วมาด้วย
แล้วเสร็จ ด้วยเหมือนกัน

พูดเท่านี้ก็พอจะเข้าใจกันได้แล้วกระมัง
ว่าพอเรารู้บุญคุณกัน ตอบสนองกัน มันก็เกิด
ความเป็นมิตรขึ้น หรือเมื่อทำหน้าที่ของมิตร
อยู่ มันก็มีความหมายแห่งกตัญญูกตเวทียู
รวมอยู่ด้วย การเป็นมิตรกันแน่นแฟ้น เพราะ
มีความกตัญญูกตเวทีนั่นเป็นรากฐาน ก็ขอ
ให้ทุกคนมีความเป็นมิตรชนิดนี้เถิด ก็จะเป็น
ความเป็นคนมีกัลยาณมิตรที่จะช่วยตัวเราได้
จริง ช่วยโลกได้ด้วย ที่เรามีศรัทธาในพระพุทธ-
ศาสนา ในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์
นี่ก็ดูเถอะว่ามันเป็นอย่างไร มันมีความเป็น
มิตรรวมอยู่ในศรัทธา อย่างที่เราเคารพนับถือ
ในพระศาสดา มันคง เพราะว่าได้รับประโยชน์
อานิสงส์ที่พระพุทธองค์ทรงอำนวยให้ ให้ความ

รู้หรือแสงสว่างที่จะดับทุกข์ได้ เกิดเป็นความ
ผูกพัน ในฐานะเป็นผู้มีพระคุณอันสูงสุด แล้ว
ก็มีผู้รับรู้ รับสนอง ในพระคุณนั้น ก็เลยมีความ
เป็นมิตรอย่างแน่นแฟ้นกับผู้นั้น พุทธอย่างนี้ฟัง
แล้วมันออกจะแปลกหูที่จะพูดว่า พุทธบริษัท
เป็นกัลยาณมิตรของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า
เป็นกัลยาณมิตรของพุทธบริษัท แต่ทุกคนอย่า
แปลกหูเลย นั่นแหละเป็นความจริง และขอให้
มันเป็นจริงอย่างนั้นยิ่งขึ้นทุกทีว่า พระพุทธองค์
เป็นกัลยาณมิตรของเรา เราเป็นกัลยาณมิตร
ของพระองค์ ไม่ใช่จะยกตัวหรือโอ้อวดลิ้มตัว
แต่เนื่องจากคำว่ากัลยาณมิตรมันมีความหมาย
อย่างนั้น พระพุทธเจ้าเป็นผู้ช่วยให้พ้นจากทุกข์
ที่เรียกว่าเป็นผู้กระทำกิจของบุคคลผู้มีความ
ทุกข์โดยเคารพ นั่นแหละคือพระพุทธเจ้า ใน
บาลีนี้ก็มีว่าอย่างนั้นว่าเป็นผู้กระทำซึ่งกิจของ

บุคคลผู้มีความทุกข์อย่างเคารพ คือไปช่วย
เหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากอย่างเคารพ การ
กระทำอย่างนี้ไม่มีใครยิ่งไปกว่าพระพุทธเจ้า
แต่คนมองไม่เห็น เพราะว่าเขาคิดเตลิดเปิด
เปิงไป เป็นคนประมาทมีความคิดหยาบคาย มี
ความคิดโลดโผน ไม่มองเห็น แม้ข้อนี้ คือข้อที่
ว่าพระพุทธองค์ได้ทรงกระทำกิจที่ควรกระทำ
แก่บุคคลผู้มีความทุกข์เป็นอย่างยิ่ง สัตว์โลก
ทั้งหลายมีความทุกข์ พระองค์ทรงทำกิจที่
เป็นประโยชน์แก่ผู้มีความทุกข์เป็นอย่างยิ่ง ก็
เลยเรียกว่ากัลยาณมิตรอย่างยิ่ง แน่นแฟ้น
อย่างยิ่ง แล้วทางฝ่ายพุทธบริษัทล่ะจะไปไหน
เสีย เมื่อมีความรู้สึกอย่างนี้ มองเห็นอยู่อย่าง
นี้ มันก็รู้สึกเป็นมิตร หรือกัลยาณมิตรขึ้นมา
เอง แต่บางทีเราก็ไม่กล้าพูดคล้ายๆ กับว่ายก
ตนเทียบพระพุทธเจ้า ความจริงมันไม่ใช่เป็น

อย่างนั้น ความจริงมันก็มีอยู่ว่ามีความรู้สึกว่าเป็นมิตรจริงๆ แล้วเราก็ไม่ได้ยกตนอะไร จะยกไปทำไมให้ป่วยการ รู้สึกให้มันถูกต้องแล้วมันมีประโยชน์และมันจริงด้วย ก็พอแล้ว เรากตัญญูต่อพระพุทธองค์เท่าไร เราจะรู้สึกมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อพระองค์เท่านั้นด้วยเหมือนกัน พอเรามองเห็นอยู่ว่ามีพระคุณแก่เรา จนกระทั่งวันนี้ เราจะถือว่าพระองค์ปรินิพพานไปแล้วตั้ง ๒๐๐๐ กว่าปี แต่การกระทำของพระองค์ก็ยังช่วยเราอยู่จนกระทั่งวันนี้

ดังนั้นพระองค์จึงเป็นยอดของสัตบุรุษ เป็นจอมโจกของสัตบุรุษ ซึ่งคำว่าสัตบุรุษนี้ ก็เคยใช้ เป็นคำเรียกพระอรหันต์ ท่านก็เป็นจอมพระอรหันต์ เมื่อคำสัตบุรุษนี้ลดความหมายลงมาถึงคนที่มีความสงบทั่วๆ ไป แม้แต่จะไม่ถึงพระอรหันต์ ก็ไม่กระทบกระทั่งต่อคำคำ

นี้เลย เพราะความหมายมันยังไม่เปลี่ยน ความหมายมันยังหมายถึงความสงบ เป็นความสุข เป็นความดี อยู่นั่นเอง

วันนี้ ทำบุญตายาย ขอให้มองดูให้เห็นความหมายต่างๆ ดังที่กล่าวอยู่ในพระบาลีนี้ ให้ครบถ้วนด้วย ตายายเป็นอะไรแก่เรา เราเป็นอะไรแก่ตายาย ใครกตัญญูยกตเวทิต่อใคร หรือว่าใครช่วยทำกิจของบุคคลผู้ตกทุกข์ได้ยากอย่างไร ใครฉลาดมากหรือว่าใครฉลาดน้อยอย่างไร ถ้าท่านคิดดู ก็คงจะมองเห็น กลัวแต่ที่ท่านเป็นคนขี้เกียจคิด ไม่ชอบคิด ไม่อยากคิด ไม่อยากพิจารณา ถ้าอย่างนี้มันก็ช่วยไม่ได้ ก็เพราะการไม่อยากสังเกต ไม่อยากคิด พิจารณานี้เอง ที่ทำให้ไม่ก้าวหน้า ไม่ก้าวหน้าในทางกระทำ คือไม่ก้าวหน้าในทางความฉลาดที่จะดับทุกข์ได้ รวมทั้งไม่ก้าวหน้าในทุกสิ่งทุก

อย่าง เช่นความกตัญญูก็ไม่ก้าวหน้า ความเป็น
กัลยาณมิตรก็ไม่ก้าวหน้า การช่วยเหลือผู้อื่นก็
ไม่ก้าวหน้า อะไรๆ มันก็ล้นแต่ไม่ก้าวหน้า ก็
น่าเสียดาย น่าเสียใจ น่าสงสาร ถึงกับน่าเศร้า
น่าสลดสังเวช จึงขอให้ช่วยกันขจัดปิดเป่าความ
รู้สึกที่ไม่เป็นประโยชน์นั้นออกไปเสีย และให้
ถือเอาส่วนที่จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น เราต้อง
กตัญญูกตเวทิต่อตายาย นี่พูดกันมาหลายปี
แล้ว ไม่ต้องพูดอีกก็ได้ ถึงแม้แต่ตายายกตัญญู
กตเวทิต่อเรา ถ้าเราได้ทำอะไรให้เป็นที่ชอบใจ
ตายาย ตายายก็ได้สนองความดีตอบ ทั้งตายาย
ที่ตายไปแล้วและทั้งตายายที่ยังอยู่ มองดูก็เห็น
ได้ง่ายๆ เราลองทำอะไรให้ตายายเป็นที่ถูกใจ
ท่านก็สนอง ความยินดีตอบ ความรักใคร่ ความ
เอ็นดู ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ลูกหลานเสียอีกที่
มักจะบิดพลิ้ว เมื่อจะต้องสนองตอบ พ่อแม่ไม่

ค่อยจะบิดพลิ้วก็เพราะว่ารักลูกจริงๆ และก็เกิดก่อน และก็โตแล้ว ลูกๆ นี้มันยังเด็กเกินไป บางทีก็เป็นพาลด้วย ฉะนั้นจึงมักไม่สนองตอบ ความดีหรือความรักของพ่อแม่ พ่อแม่ควรจะได้รับ ความสนองตอบมากกว่านั้น ก็ได้รับน้อยไป หรือไม่ได้รับเสียเลย หรือได้รับความร้อน อกร้อนใจแทนก็มี นี่บิดามารดาคนไหนกำลังได้ รับความร้อนกร้อนใจเพราะลูกหลานของตน ก็จงไปพิจารณาดูข้อนี้ให้ดีเถิด มันมีอยู่จริงๆ พ่อแม่บางคนถึงกับว่าจะต้องเรียกว่า ตัดหาง กันเลย ตัดหางปล่อยวัดกันไปเลย ไม่ถือว่ามันเป็นลูกเป็นหลานอะไรของกูอีกต่อไปอย่างนี้มัน ก็ยังมีนะ แต่สิ่งเหล่านี้มันไม่ควรจะมี มันไม่ควร จะมีในหมู่พุทธบริษัท เราควรจะป้องกันได้ เรา ควรจะแก้ไขได้ ให้มีแต่ลูกหลานที่ดี ให้มีแต่ตา ยายที่ดี คือมีกตัญญูกตเวทิต่อกัน หรือเรียกอีก

อย่างหนึ่งว่าเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน พ่อแม่เป็นกัลยาณมิตรสูงสุดถ้ามองในแง่ของความเป็นมิตร ไม่มีใครรักลูกหลานเท่าพ่อแม่ ไม่มีใครเสียสละให้ลูกหลานเท่ากับพ่อแม่ ฉะนั้นพ่อแม่จึงเป็นกัลยาณมิตรอย่างสูงสุด เหลืออยู่แต่ว่าลูกหลาน มันจะเป็นกัลยาณมิตรต่อพ่อแม่อย่างเท่าเทียมกัน หรือหาไม่เท่านั้นเอง

ทีนี้ถ้าสมมติว่าลูกหลานมันไม่เป็นคนกตัญญูกตเวที หรือเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อพ่อแม่ นี่มันเป็นเพราะเหตุอะไร นี่มันก็ต้องปรับพ่อแม่ เป็นข้อแรกหรือเป็นคนแรกว่าไม่ได้เอาใจใส่อบรมลูกหลานให้ถูกต้อง เพราะไม่มีเวลาจะอบรมก็มี ไม่มีโอกาสจะอบรมก็มี ไม่มีความรู้หรือสติปัญญาจะอบรมก็มี แต่มันไม่ควรจะเป็นมากถึงอย่างนั้น ส่วนใหญ่มันมักจะอยู่ที่ว่าไม่เอาใจใส่เสียมากกว่า เพราะเห็นว่าไม่ใช่

เรื่องสำคัญ อาตมาได้สังเกตเห็นด้วยตนเอง
อยู่ตลอดเวลาว่ามีพ่อแม่ หลายพ่อแม่ที่เดียว
ที่เห็นว่าการอบรมลูกหลานนี้ไม่สำคัญ ปล่อยให้
ให้มันเป็นไปของมันเอง ตัวเองไปทำกิจการ
อย่างอื่นที่ถือว่าเป็นประโยชน์ และไม่ถือว่าการ
การอบรมลูกหลานนี้สำคัญ แต่ก็มีที่ร้ายไปกว่า
นั้น ก็คือพ่อแม่ไปทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เสีย
อีกด้วย ทั้งที่บอกว่าไม่มีเวลาจะเอาใจใส่กับ
ลูกหลาน ตัวเองก็ไปทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์
อีกด้วย จะไปเล่นไพ่เสียก็ได้ จะไปทำอบายมุข
อย่างไรอย่างหนึ่งอยู่ก็ได้ อย่างนี้ไม่น่าจะมี
แต่มันก็มี ยิ่งได้เห็นลูกหลานของพ่อแม่ชนิดนี้
เป็นอะไรไปก็ไม่รู้

สรุปความแล้วก็คือพูดกันไม่รู้เรื่อง พูด
เรื่องพ่อแม่ก็ไม่รู้เรื่อง พูดเรื่องลูกหลานก็ไม่รู้
เรื่อง พูดเรื่องบุญเรื่องบาป เรื่องดีเรื่องชั่ว เรื่อง

สุขเรื่องทุกข์ก็ไม่รู้เรื่อง มันรู้แต่เรื่องอายตนะ
สุข สนุกสนาน อร่อยทางเนื้อหนังของมันเอง
มันก็เป็นผู้ที่ล้างผลาญพ่อแม่อยู่ตลอดเวลา ก็
จะพูดทำไมกันถึงเรื่องกัลยาณมิตร หรือว่า
กตัญญูกตเวทิต่อกันและกัน ไม่ได้ช่วยเหลือซึ่ง
กันและกัน ตามที่ควรจะช่วยเหลือ มันน่าเศร้า
สักเท่าไร ถ้าว่าพ่อแม่ก็ไม่ได้ช่วยเหลือลูก ลูกก็
ไม่ได้ช่วยเหลือพ่อแม่ในทางที่ถูกที่ควร

วันนี้ทำบุญตายายเสร็จแล้ว ก็มีโอกาสนะ
พูดจากันบ้าง มีโอกาสดี ถึงขนาดที่จะพูดกัน
ได้เต็มที่ อาตมาก็ถือโอกาสพูดอย่างนี้ และพูด
อย่างตรงๆ จริงๆ หวังประโยชน์ที่เป็นธรรมะ
เป็นเบื้องหน้า ฉะนั้นจึงไม่กลัวใครโกรธ พูด
ด้วยความหวังดีแล้วไม่ต้องกลัวใครโกรธ ที่
จริงก็ไม่ควรจะให้ใครโกรธ แต่ถ้าใครจะโกรธก็
โกรธไป ไม่กลัว เพราะว่าพูดด้วยความหวังดี ก็

พูดจริงๆ ก็พูดตรงๆ ทุกทีก็พูดอย่างนี้แหละคือ
พูดจริงๆ พูดตรงๆ เมื่อลูกหลานสมัยนี้มันเต็มที
กว่าลูกหลานสมัยก่อน แล้วตายายสมัยนี้มันก็
จะพลอยเต็มที เสียด้วยเหมือนกัน ต่อไปข้าง
หน้า มันก็จะมีแต่ตายายที่เต็มที คือลูกหลาน
ที่เต็มทีมัน มันโตขึ้นมาเป็นตายาย พอตายาย
ดีๆ ตายไปหมดแล้ว มันก็เหลือแต่ลูกหลานที่
ไม่ดี ที่มาเป็นตายายที่เต็มที และมนุษย์นี้จะ
อยู่กันอย่างไร ใครจะเป็นห่วง หรือใครจะไม่
เป็นห่วงก็ได้ แต่เรื่องจริงมันเป็นอย่างนั้น มัน
ก็ต้องเป็นอย่างนั้น ใ้อับบาปหรือกรรมมันก็จะ
ตกอยู่แก่คนเบื้องหลัง ทีนี้คนที่ใจจิตมันก็จะ
พูดว่าไม่รู้ไม่ชี้กูตายไปแล้วก็แล้วกัน ข้างหลังมึง
จะอยู่กันอย่างไรก็ตามใจ ถ้าพูดอย่างนี้มันก็ไม่
ต้องพูดกันก็ได้ แต่อย่าลืมนะ ถืออย่างนั้นหรือ
พูดอย่างนั้น ไม่ใช่สัตบุรุษในพระพุทธศาสนา

เลย ถ้าเป็นสัตว์บุรุษในพระพุทธศาสนาก็ต้อง
เพื่อข้างหน้าด้วย เพราะว่าอยู่ในวิสัยที่เราจะ
ทำได้ เราเคารพต่อพระพุทธประสงค์ที่ว่าจะ
ให้ทำทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลทั้ง
แก่ตนเองและผู้อื่นทั้งในปัจจุบัน ทั้งในอนาคต
เราก็ต้องทำ เราก็ต้องนึก แล้วมันก็ไม่ต้องลงทุน
อะไรมากไปเป็นพิเศษ เพียงแต่จะทำให้มันถูก
วิธีเท่านั้นแหละ มันจะเป็นประโยชน์รอบด้าน
ถ้าทำผิดวิธีแล้วไม่มีทางที่จะเกิดประโยชน์อะไร
ทำผิดวิธี เรื่องดีๆ ก็กลายเป็นเรื่องบ้าไปหมด
ถ้าทำถูกวิธีเรื่องบ้าๆ บอๆ ก็กลายเป็นเรื่องดี
ไปหมด มันอยู่ที่ว่าทำให้มันถูกวิธี แล้วมันก็จะ
เอาตัวรอดได้

อย่างว่าเราจะทำบุญตายายให้ถูกวิธี
แล้วมันจะมีอานิสงส์รอบด้านนั้นเป็นอย่างไร
ทำบุญตายายถูกวิธี เกิดนิสสัยกตัญญูกตเวทิตั้ง

ในจิตใจของทุกฝ่ายนี้พูดซ้ำๆ ซากๆ กลัวท่าน
ทั้งหลายจะรำคาญ แต่เวลานั้นแหละมันเป็น
ประโยชน์สูงสุด หรือเป็นจุดที่มุ่งหมายของ
การทำบุญตายาย ที่นี้ที่พูดว่ามีอานิสงส์รอบ
ด้านนั้น หมายความว่าไม่ได้มีอานิสงส์แต่เพียง
เท่านั้น มันมีอานิสงส์ที่ทำให้คนอื่นแม้ไม่ใช่ตา
ยาย ไม่ใช่ลูกหลานนั้นก็พลอยได้รับประโยชน์
เพราะว่าการทำบุญตายายนี้ทำอย่างไรก็ดีคุณ ก็
มานั่งให้ทาน มานั่งรับศีล มานั่งฟังเทศน์ เมื่อ
พูดถึงการให้ทาน ถ้าให้ทานอย่างถูกต้อง ก็
เป็นการเพิ่มกำลังให้แก่ภิกษุผู้สืบอายุพระพุทธ-
ศาสนา นี่การให้ทานที่บริสุทธิ์เขามุ่งหมาย
อย่างนี้ ไม่ได้เอาสวรรค์วิมานอะไรที่ไหนก็ได้
เอาแต่ว่าการให้ทานนี้ให้มันเป็นการเพิ่มกำลัง
ให้แก่ผู้ที่จะสืบอายุพระศาสนา เมื่อเขาสืบอายุ

พระศาสนาไว้แล้ว ประโยชน์ได้แก่ทุกคนใน
โลกนี้ เพราะว่าศาสนานั้นเป็นประโยชน์แก่
โลก แก่คนทั้งโลก ช่วยกันสืบไว้ เราทำบุญ
ตายายด้วยการเพิ่มกำลังให้แก่ผู้สืบอายุพระ
ศาสนา ฉะนั้นแม้จะไม่นึกถึงตายาย ไม่ได้
พูดถึงประโยชน์ที่เกี่ยวกับตายาย มันก็ยังมี
ประโยชน์อย่างอื่น เกิดขึ้นอยู่ในตัวมันเอง
อย่างมากมายมหาศาลกว้างขวางทีเดียว แล้ว
ตัวผู้ทำนั้นเอง ก็ได้บรรเทากิเลส อย่างน้อยก็
กิเลสอกตัณญา บรรเทาไป หรือกิเลสที่ตระหนี่
ถึเหนียวก็บรรเทาไป ประโยชน์ที่ไม่เห็นแก่ผู้อื่น
เห็นแต่แก่ตัวก็บรรเทาไป หรือกิเลสคือความโง่
เขลา มองอะไรไม่ค่อยจะเห็น ก็บรรเทาไปจน
มองอะไรเห็น ว่าอะไรควรจะทำอย่างไรอย่าง
นี้ เป็นต้น

นี่ขอให้พิจารณาดูว่าทำบุญตายาย ชื่อ
มันว่า ทำบุญตายาย ทำบุญตายายอย่างนี้ แต่
แล้วไปได้แก่อะไรก็ไม่รู้ ทั่วไปหมดทั้งโลก ทุก
ฝ่ายหรือหลายฝ่าย หลายระดับหลายแขนง ก็
ควรจะพอใจ พอลูกหลานกตัญญูกตเวทิต่อ
ตายายจริง วันนี้ก็รับศีล สมาทานศีล เครื่องครัด
ก็กลายเป็นคนเป็นศีล เพิ่มนิสัยที่จะมีศีลให้
เครื่องครัดยิ่งขึ้นไป เขาก็จะเป็นคนมีศีลและศีล
ก็จะคุ้มครองเขาตลอดชีวิต พิจารณาดูเถอะว่า
ทำบุญตายายนี้มันได้อะไร หลังจากทาน หลัง
จากศีล ก็มาฟังเทศน์ ถ้าฟังเทศน์ชนิดที่บูชา
ตายายกันแท้จริง ก็ฟังจริง ก็ฟังรู้เรื่อง แล้วก็มี
สติปัญญา สว่างไสวยิ่งขึ้นมา พ้นจากความเป็น
คนพาล คนเขลาไปได้ นี่มันก็เหมือนกับเกิดใหม่
ขอให้ฟังให้ออกกว่า การละจากความโง่ความ
เขลา มาเป็นคนมีสติปัญญานั้น มันเหมือนกับ

เกิดใหม่ มันเกิดใหม่ที่แท้จริง เราควรจะสนใจ
ในการที่จะเกิดใหม่ชนิดนี้

ฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลาย ตั้งใจฟังให้ดี มี
การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้า โดยใครก็ตาม
เมื่อเขาเอามาแสดงแล้ว ก็ให้ตั้งใจฟังให้ดี เพื่อ
ให้รู้เรื่อง คำว่ารู้เรื่องนี้ก็สามารถเอาไปใช้เป็น
ประโยชน์ได้ นี่เรียกว่ารู้เรื่อง แล้วก็ตั้งใจฟัง
เทศน์ เพื่อตายายให้ดีๆ ได้บุญเท่าไร อุทิศให้
ตายาย ส่วนได้ความฉลาดเท่าไรเราก็เอาไว้
เราก็เป็นคนฉลาดมากขึ้นทุกทีเพราะฟังเทศน์
ให้ตายาย

ฉะนั้นเรื่องทานก็ดี เรื่องศีลก็ดี เรื่อง
ภาวนา อบรมสติปัญญา เช่นการฟังเทศน์ฟัง
ธรรมเป็นต้นนี้ก็ดี ทำบุญให้ตายายก็จริง แต่
คนทำนั้นยังคงได้เต็มที่ ตายายก็ได้ ลูกหลาน
ก็ได้ ทุกคนในโลกก็พลอยได้ พระศาสนาก็

พลอยมีอายุยืนยาว ก็เลยได้หมด เรียกว่าได้หมด ได้ทุกฝ่าย ถ้าทำอย่างนี้แล้วจะไม่ให้เรียกว่านักปราชญ์อย่างไรกันเล่า มันก็ต้องเรียกว่านักปราชญ์อยู่ดี แม้จะไม่รู้หนังสือสักตัวหนึ่ง จะไปเป็นใครก็ตาม ผู้หญิงก็ตามผู้ชายก็ตาม ไม่รู้หนังสือสักตัวหนึ่ง แต่ก็สามารถทำอย่างนี้ นี่คือคนฉลาดที่เป็นนักปราชญ์ ถือเอาไว้ได้ซึ่งประโยชน์ทุกฝ่าย

ที่พูดนี้ไม่ใช่แกล้งกระทบกระทั่งใครแต่พูดความจริง และมุ่งหมายที่จะให้คนที่ไม่รู้หนังสือนั้นแหละ รู้อะไรเสียบ้าง โดยไม่ต้องรู้หนังสือ คือรู้ว่าเราไม่ต้องรู้หนังสือ เราก็ยังทำประโยชน์สูงสุดได้ เป็นพระอรหันต์ก็ได้ แต่มันรู้อะไรเล่า ที่มันทำให้เป็นอย่างนั้นได้ มันรู้ยิ่งกว่าหนังสือ คือมันรู้อะไรเป็นอะไร คือมันรู้ธรรมะ คนสมัยสามสี่ร้อยปีมานี้ก็ไม่รู้หนังสือ

หรืออก แต่เขาก็รู้ธรรมะเรียนจากรูปภาพ เรียน
จากคำบอกเล่าบ้าง สังเกตเอาเองบ้าง เขาก็รู้
ธรรมะโดยที่ไม่ต้องรู้หนังสือ คนสมัยนี้มันเอา
เวลา เอาสติปัญญาไปบ้าหนังสือกันเสียหมด
เลยมันไม่รู้ธรรมะ จริงไม่จริงไปคิดดู ทั้งพระ
ทั้งเณร ทั้งชาวบ้าน อุบาสก อุบาสิกา เอาเวลา
เอาสติปัญญาไปบ้าหนังสือกันเสียหมดเลยไม่รู้
ธรรมะ ผู้คนที่ไม่รู้หนังสือสักตัวหนึ่งก็ไม่ได้ ใน
สมัยโน้นซึ่งเขารู้ธรรมะ สมัยพระพุทธเจ้าแล้ว
ยังไม่สนใจหนังสือ เขาไม่เรียนหนังสือกัน ไม่ใช่
หนังสือ แต่ก็ เป็นพระอรหันต์ได้ เดียวนี้หนังสือ
มันเพื่อ เพื่อในที่นี้ก็คือพาคนไปลงนรก พาคน
ไปลงอบายมุข ไปเป็นทาสของความสนุกสนาน
เอรีดอร้อย ทางเนื้อทางหนัง หนังสือมันเพื่อ
อย่างนี้ ลูกหลานตายายก็ลำบากหน่อย มัน
ต่อสู้อยาก มันสู้ไม่ค่อยไหว มันพ่ายแพ้แก่สิ่ง

ย้วยวนเหล่านั้น

เอาละ ไม่ต้องไปปรับ ปรับใคร หรือปรับอะไรในเรื่องนั้น มาพูดถึงตัวเราดีกว่า ว่าเราควรจะทำอย่างไร เดี่ยวนี้มีแต่ตายายเป็นส่วนมากที่นั่งอยู่ที่นี้ ที่พอจะพูดกันรู้เรื่อง ก็เลยพูดในลักษณะที่เป็นตายาย ว่าช่วยกันระมัดระวังให้ดีๆ อบรมลูกหลานให้ดี ให้มันทันสมัย ที่มันบ้ายิ่งขึ้นทุกที โลกนี้มันเป็นบ้ายิ่งขึ้นทุกที ฉะนั้นอย่าปล่อยปละละเลยนัก อดส่ำห์เอาใจใส่กับเด็กๆ ลูกๆ หลานๆ ให้มาก พ่อฉันขยันทำงานสักหน่อย เพื่อให้แม่เขาไม่ต้องไปทำงานจะได้อบรมลูกหลานให้มันเป็นผู้เป็นคน ถ้ามันไปทำงานกันเสียทั้งพ่อทั้งแม่ทิ้งลูกหลานให้มันโตของมันเองแล้วก็มีหวังที่ว่ามันจะไม่เป็นผู้เป็นคน ถึงมันจะรู้หนังสือ มันก็จะไม่เป็นผู้เป็นคน คือมันไม่มีนิสัยที่ดี ไม่มีจิตใจที่ประกอบ

ไปด้วยธรรมชาติ เดี่ยวนี้เขานิยามให้แม่ไปทำงาน
นอกบ้านเหมือนพ่อ เราก็อย่าไปบ้าตามเขาเลย
พวกนั้นมันโง่ไปพักเดียวมันก็หกล้มที่จะให้แม่
ไปทำอะไรอย่างพ่อ ให้แม่ทำงานอย่างแม่ อยู่
ที่บ้านให้มันเรียบร้อย ไปอบรมลูกหลานให้ดี
นั่นแหละถูกต้อง

นี่จึงขอร้องว่าให้พ่อทนเหน็ดเหนื่อยสัก
หน่อย ทำงานให้มากพอที่จะเลี้ยงครอบครัว
อย่าให้แม่ต้องไปทำงาน ให้แม่ได้ทำหน้าที่แม่
ดูแลลูกหลานอยู่อย่างใกล้ชิดในสายตาลอด
เวลาแล้วก็จะคุ้มครองมันได้ พูดอย่างนี้ก็เก่า
โบราณเต็มทีถอยหลังเข้าคลองหลายพันปี ใคร
จะว่าก็ว่าไป เราเห็นว่าคนว่านั่นมันโง่เอง เรายัง
ว่าอย่างนี้แหละ เป็นธรรมเนียมแต่เก่าแก่แต่
โบราณที่วางไว้ดีแล้ว ถูกแล้ว พ่อก็จงเป็นพ่อ
แม่ก็จงเป็นแม่ และลูกก็จะเป็นลูกที่ดี เดี่ยว

นี่ไม่รู้ว่าเป็นใครเป็นพ่อ ไม่รู้ใครเป็นแม่ ไปเป็น
กะเทยกันเสียหมด ไอ้ลูกมันก็เป็นลิงทะเลโมน
จะไปโทษใคร ไปโทษพระเจ้าที่ไหน ทำบุญ
ตายายต้องพูดกันแบบนี้ ต้องปรึกษากันอย่าง
นี้ ว่าทำอะไรจึงจะเกิดความปลอดภัยขึ้น
ทั้งแก่ตายายและแก่ลูกหลาน เพราะว่าถ้าลูก
หลานไม่ดี ตายายมันก็ร้อนเป็นไฟ และอีกที
หนึ่งไอ้คนแก่ๆ มันก็เป็นลูกหลานอยู่ด้วย เป็น
ลูกหลานของคนที่ยายไปแล้วโน่น ยังจะต้อง
ทำให้ถูกต้องต่อคนที่ล่วงลับไปแล้วโน่นด้วย
เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ลูกหลานที่จะตามมา
ในชั้นหลัง เมื่อทำไปอย่างนี้ก็เรียกว่าปลอดภัย

สรุปรวมลงได้ในคำว่า ทุกคนเป็นคน
กตัญญูกตเวที มีปัญญา เป็นกัลยาณมิตรที่
ดีต่อกันและกันอย่างยิ่ง และชิงกันกระทำ
กิจที่เป็นการช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก มี

ลักษณะอาการสมเป็นสัตบุรุษแท้ สมตาม
พระบาลีที่ได้ยกขึ้นไว้เป็นหัวข้อข้างต้นนั้น โย
เว กตถุญญ กตเวที ธีโร กลุยามิตโต ทพฺพทตฺติ
จ โหติ ทุกฺขิตฺตสฺส สกฺกจฺจ กโรติ กิจฺจ ตถาวโร
สบุปฺปิสฺส วทนฺติ ผู้ใดเป็นผู้ฉลาดมีความเป็น
ผู้มีความกตัญญูกตเวที เป็นกัลยาณมิตร
อย่าง แน่นแฟ้นทำกิจของผู้ตกทุกข์ บัณฑิต
ทั้งหลายเรียกคนๆ นั้นว่าเป็นสัตบุรุษ ดังนี้

ธรรมเทศนาสมควรแก่เวลา เอวังก็มีด้วย
ประการละฉะนี้.

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม เมื่อปี ๒๕๕๓ ประกอบด้วย

๑. ความสุขปีใหม่...กึ่งให้ดีกว่าปีเก่า
๒. เป้าหมายชีวิตและสังคม
๓. อุดมคติของโพธิสัตว์
๔. ยอดแห่งความสุข
๕. การเป็นพุทธบริษัทที่ถูกต้อง
๖. วิปัสสนาระบบลัดสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป
๗. ทำบุญ ๓ แบบ
๘. แม่คือผู้สร้างโลก
๙. บุตรที่ประเสริฐที่สุด
๑๐. การดำรงจิตไว้อย่างถูกต้อง
๑๑. ทุกอย่างเป็นเช่นนั้นเอง
๑๒. ดอกสร้อยแสดงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต

๑๒ เล่ม เมื่อปี ๒๕๕๔ ประกอบด้วย

๑. ชีวิตใหม่เมื่อปีใหม่
๒. ความรักผู้อื่น
๓. โลกบ้าหรือธรรมะบ้า
๔. การชนะโลก
๕. อริยมรรคมีองค์แปด
๖. การศึกษาและการรับปริญญาในพระพุทธศาสนา
๗. วิธีทำสมาธิเบื้องต้น
๘. สิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงเคารพ
๙. อิศราภาพหรือเสรีภาพในทางธรรม
๑๐. การเมืองเรื่องศีลธรรม
๑๑. ปัญญาดีกว่าศาสตราวุธ
๑๒. ผู้ทรงเปิดให้สัตว์โลกเห็นทั่วกันหมด

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๕ ประกอบด้วย

๑. การมีอายุครบรอบปี...เป็นเช่นนั้นเอง
๒. สิ่งที่เป็นคู่ชีวิต
๓. มาฆบูชา วันนี้เป็นการกระทำเพื่อบูชาพระอรหันต์
๔. ความถูกต้องของการศึกษา
๕. ความหมายและคุณค่าของคำว่า "ลืออายุ"
๖. การทำงานนั้นคือการปฏิบัติธรรม
๗. เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ
๘. พระธรรมในทุกแห่งทุกมุม
๙. มือขวาทำบุญอย่าให้มือซ้ายรู้
๑๐. ปวารณา คือเครื่องหมายแห่งคนดี
๑๑. ประโยชน์ของความกตัญญู
๑๒. ภูมิต่าง ๆ และแนวครองชีวิต

กสิกรรม ฉบับพิเศษ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

BIA BOOK Club

สวนโมกข์กรุงเทพ

บริการ
จัดส่งหนังสือ
ทางไปรษณีย์
ทั่วประเทศ

[email bookclub@bia.or.th](mailto:bookclub@bia.or.th) • facebook.com/bookclub.bia

facebook.com/buddhadasaarchives

สอบถาม ฦกภัทร เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.

โทรศัพท์ ๐.๒๙๓๖.๒๘๐๐ ต่อ ๗๑๐๘ • โทรสาร ๐.๒๙๓๖ ๒๙๐๐

กิจกรรมของสวนโมกข์กรุงเทพ

การบริหารงานทางธรรมให้เกิดการมีส่วนร่วมในธรรมในหลากหลายลักษณะ อาทิ ทำเอง ร่วมมือกันทำ และธรรมภาคีทำให้ ทำขึ้นภายในและภายนอกทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำและทำเป็นครั้งคราว โดยกิจกรรมบางส่วนที่เกิดขึ้นภายในประกอบด้วย ดังนี้

การเจริญสติภาวนา : สวดมนต์ทำวัตรและเจริญจิตตภาวนา ทุกวัน เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๓๐ น. • สมาธิภาวนา ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. • อานาปานสติภาวนากับพุทธทาสภิกขุ โดยกลุ่มอยู่เย็นเป็นประโยชน์ ทุกวันพุธ, พุธที่สบดี เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. • เจริญสติแบบเคลื่อนไหว ทุกวันเสาร์, อาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๒ ของเดือน เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. • วันแห่งสติกับชาวคณะหมู่บ้านพลัมประเทศไทย ทุกวันเสาร์ สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือน เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

การบริหารเพื่อจิตตภาวนา : โยคะในสวนธรรม โดยสถาบันโยคะวิชาการ • โยคะภาวนากับชีวีตสิกขา โดยครูดล เครือข่ายชีวีตสิกขา • อานาปานสติกับไทเก็ก โดยคณะครูสุพล โล่ห์ชิตกุล • สมหายใจ ดนตรีชีวีต โดย อ.ดุขฎิ พนมยงค์

อบรมเพื่อพัฒนาชีวิต : สวนโมกข์เสวนา • เพลินธรรม นำชม • ธรรมนิทรรศการ เป็นต้น

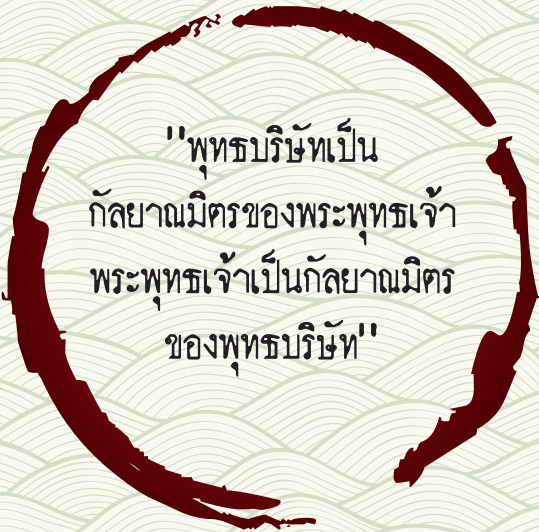
สาระธรรมบันเทิง : ดูหนังหาแก่นธรรม ทุกวันอาทิตย์ที่ ๔ ของเดือน เวลา ๑๗.๐๐ น. • เพลินเพลงในสวนธรรม

ธรรมะใกล้มือ

- สมัครรับ SMS ข้อธรรมฟรี เฉพาะเครือข่าย AIS
กด *455233300 แล้วกดโทรออก
- ธรรมะ “Twitter” ที่ www.twitter.com/buddhadasa
- ธรรมะดีดี (D³) รับ “ข้อธรรม” และ “เสียงธรรม”
www.facebook.com/buddhadasaarchives
www.facebook.com/bookclub.bia
www.dhamma4u.com
www.bia.or.th
www.life-brary.com
- แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ทั้ง iOS และ Android
 - BIA Dhamma eTravel : เที่ยวทั่วไทยให้ถึงธรรม
เปิดพื้นที่ธรรมในหัวใจสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมมือใหม่
 - BIA Meditation : สงบจิต พินิจ ภาวนา
สัมผัสสมาธิกับการดับเสียงธรรมชาติ

ธรรมะในสวน ตักบาตรเดือนเกิด

- ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน ที่สวนโมกข์กรุงเทพ
- บูชาพระรัตนตรัย รับศีล และฟังธรรม ตักบาตรแบบครั้ง
พุทธกาล แล้วร่วมกรวดน้ำแผ่เมตตา ร่วมกินข้าวกันบาตร
- เจริญสติภาวนา และกิจกรรมมหรสพเพื่อปัญญา

"พุทธบริษัทเป็น
กัลยาณมิตรของพระพุทธเจ้า
พระพุทธเจ้าเป็นกัลยาณมิตร
ของพุทธบริษัท"